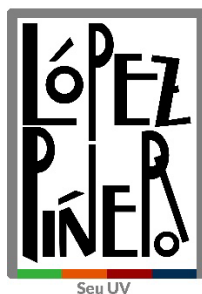

IHMC²

*BUTLLETÍ DE NOTÍCIES DE L'INSTITUT
INTERUNIVERSITARI LÓPEZ PIÑERO*

INSTITUT
INTERUNIVERSITARI

SUMARI

- Presentació
- Investigació
- Grups d'investigació
- Congressos i seminaris.
- Incorporacions IILP
- Seminaris i presentacions
- Biblioteca
- Museu
- Exposicions
- Ensenyament i divulgació de les ciències
- Sabers en acció
- MOOC Història de la ciència
- Professors convidats i estudiants residents
- Màster i Doctorat
- Difusió i comunicació

PALAU DE CERVERÓ

Plaça Cisneros 4
46003 València

Tel. 963 926 229

<http://www.instinterlp.org/>

PRESENTACIÓ

L'Institut Interuniversitari López Piñero és un centre de la Universitat de València dedicat a la investigació i la divulgació entorn dels estudis històrics i socials sobre la medicina, la tecnologia i la ciència. Disposa de programes propis de màster i doctorat en Història de la ciència i la comunicació científica. També desenvolupa nombroses activitats de divulgació científica (exposicions, cicles de cinema, etc.) i seminaris d'investigació. El centre està situat en un palau restaurat del segle XVIII ([Palau Cerveró](#)), on també estan ubicades la [Biblioteca Historicomèdica](#), amb una extraordinària col·lecció de recursos bibliogràfics, i la [col·lecció d'instruments](#) de la Universitat de València. Aquest edifici disposa de sales d'exposicions permanents i temporals.

El butlletí de notícies IHMC2 ofereix les activitats principals del centre. La informació actualitzada pot consultar-se en la nova pàgina web del centre més visual i dinàmica: <http://www.uv.es/ihmc>

El 30 de gener de 2017, el Consell de Govern de la Universitat de València, després d'un informe positiu, amb la qualificació màxima per part de l'agència avaluadora estatal (ANECA), va aprovar el tràmit per a la creació de *l'Institut Interuniversitari López Piñero*, un centre amb les universitats d'Alacant, Miguel Hernández d'Elx, València i Jaume I de Castelló. El centre va ser avaluat positivament per part de la Generalitat Valenciana en maig de 2018 i finalment el decret del DOGV el 21 de novembre de 2018 crea l'Institut Interuniversitari López Piñero d'Estudis Històrics i Socials, sobre ciència, tecnologia, medicina i medi ambient. L'acte d'inauguració oficial, celebrat el 15 de gener de 2020, va comptar amb la participació de la rectora de la UV, els equips directius de les diferents universitats i un ampli nombre de persones col·laboradores, a les que agraïm el seu suport. El centre continua donant suport a la recerca, el pensament crític, la innovació pedagògica, la igualtat d'oportunitats, la divulgació innovadora, i la conservació i l'estudi del patrimoni bibliogràfic i material relacionat amb la ciència, la tecnologia i la medicina.

INVESTIGACIÓ

L'IILP desenvolupa investigació al voltant dels estudis històrics i socials sobre la medicina, la tecnologia i la ciència. Els seus membres publiquen habitualment llibres i treballs dins de revistes especialitzades, on també formen part dels consells editorials. També participen activament en congressos internacionals i organitzen jornades i conferències amb investigadors de tot el món. L'IILP disposa d'una xarxa de col·laboració molt àmplia amb altres universitats i centres d'investigació del nostre entorn i d'altres països. Fomenta l'intercanvi de professorat i estudiants dins de programes d'investigació i dona suport a tot tipus d'ajudes i beques per al foment de la investigació dins de les àrees esmentades. Qualsevol col·laboració dins d'aquest terreny pot ser consultada en la direcció del centre: ximo.guillem@uv.es. Dins de les publicacions recents del centre es troben:

- Barona Vilar, J. (2025). Cold, Hard Steel: The Myth of the Modern Surgeon by Agnes Arnold-Foster (review). 893-894.
- Barona Vilar, J. (2025). *Del humanismo médico renacentista a la medicina tecnológica*. Madrid: Lección Magistral Andrés Laguna. Universidad de Alcalá/Fundación Lilly.
- Barona Vilar, J. (2025). Fluids imponderables. *Mètode*, 124,104.
- Barona Vilar, J. (2025). La medicina en la Ilustración. En *La humanización de la sanidad a través de la historia: la Ilustración*. (págs. 141-162). Madrid: Fundación de ciencias de la Salud - CSIC.
- Barona Vilar, J. (2025). Manuel Usano i l'origen de l'esport universitari a València. *Mètode*, 94.
- Barona Vilar, J. (2025). Medicine on the battlefield. The Great War and the impulse to international public health. *Mètode*.
- Barona Vilar, J. (2026). Health policies in early Francoist international diplomacy. . En M. Janué i Miret, E. March, J. Pacheco Castelao, & A. Presas i Puig, *Cultural Diplomacy in Southern Europe: Spain, Portugal and Greece in the Twentieth Century* (págs. 112-127). London: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Barona Vilar, J. (2026). *History of Health and Medicine. A transcultural approach*. London,

Routledge.

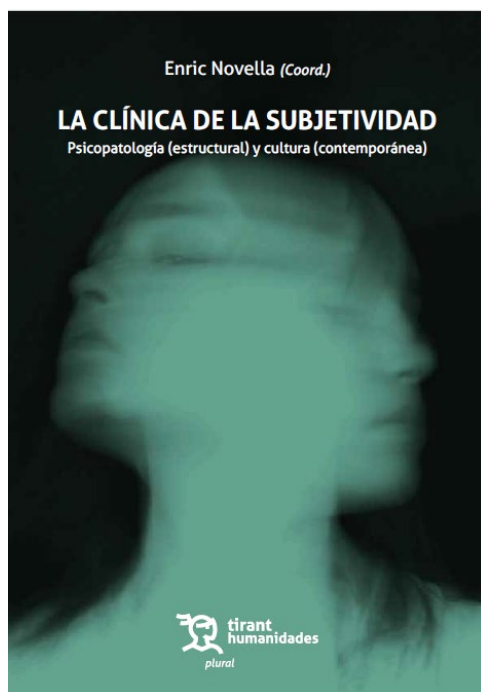
- Barona Vilar, J. (2026). *Rector, médico y piedra angular del exilio republicano en México*. Valencia: PUV.
- Barona Vilar, J., & Hiroshi, K. (2025). *Nature as art*. Ciutadella de Menorca: NUMA-Espais de Cultura.
- Barona Vilar, J., & Martínez Vidal, À. (2025). 'La destrucción de una élite médica, cultural y académica'. En 'Médicos y sanitarios valencianos represaliados por el franquismo'. . En *La construcción histórica de la salud: saberes, prácticas, experiencias e imaginarios. XIX Congreso de la SEHM* (págs. 61-65). Madrid: Sociedad Española de Historia de la Medicina.
- Barona Vilar, J., Sempere Ortells, J., Bernabeu-Mestre, J., & Ballester Añón, R. (2025). Las epidemias y el movimiento sanitario internacional. En *Pandemias. De la peste negra al COVID-19*. Alacant: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Alicante.
- Bertomeu Sánchez, J. (2025). El primer premio Brock de la Historia de la Química. *Faraday: Boletín de Física y Química (Segunda Época)*, 14-16.
- Bertomeu Sánchez, J. (2025). Examen del futuro de H. Brown (1954). *Història de la ciència*.
- Bertomeu Sánchez, J. (2025). Ignoring the Risks of Pesticides in Francoist Spain: Agrochemicals, Food Quality Control, and Occupational Health, 1939-1978. *Comparativ*, Vol. 35 237-262.
- Bertomeu Sánchez, J. (2025). La crisis de las publicaciones científicas. *Història de la ciència*.
- Bertomeu Sánchez, J., & Aceves, P. (2026). *Saberes, ignorancias, violencias e injusticias: nuevas tendencias en la investigación histórica acerca de los productos tóxicos*. Historia de la Farmacia Mexicana. Universidad Autónoma Metropolitana.
- Bertomeu Sánchez, J., Badia Valiente, J., & Serra Añó, M. (2025). Uso de plaguicidas y gestión de riesgos: perspectivas desde la historia. *Residuos: ¿un planeta de usar y tirar?*
- Ferragud, C. (2025). Efemèrides, homenatges i divulgació de la ciència. Algunes reflexions entorn a

l'obra de teatre Sabbath: el metge de València (PUV, 2025), de Manuel Molins, i la figura del metge convers valencià Lluís Alcanyís (c. 1440-1506). *Actes d'Història de la Ciència i de la Tècnica*, 18, págs. 361-367.

- Ferragud, C., & Cifuentes, L. (2025). Joan Jacme, cirurgià de Jaume I i Pere el Gran, autor de la traducció catalana del Kitāb al-‘uyūn ("Llibre dels ulls") d'Alcoatí. *Magnificat CLM*, 12, págs. 277-342.
- Ferragud, C., & Cifuentes, L. (2025). Vernacularitats en la ciència medieval i renaixentista. *Magnificat CLM*, 12, págs. 177-192.
- Ferri Guinot, L. (2025). Itinerarios terapéuticos y espacios de curación en el siglo XVIII: una aproximación histórico-médica a los milagros de Mariana de Jesús. *Dynamis (Vol. 45, no. 2)*.
- García García, E. (2025). ¿Decrecimiento o más allá del crecimiento? *Revista para una nueva civilización*.
- García García, E. (2025). *La transició ecològica. Què és, com tindrà lloc, qui la farà?* Catarroja: Afers.
- González Sala, F., Osca Lluch, M., & Ferragud Domingo, C. (2025). Bibliometric analysis of Spanish scientific collaboration between Psychology and other health areas between 1980 and 2019. *Anales de psicología* 41, n^o1, 118-28.
- González Sala, F., Osca Lluch, M., & Ferragud Domingo, C. (2025). Colaboración interdisciplinar entre la Psicología y Ciencias de la salud entre 1976 y 2019 a través de las tesis doctorales. *Revista de historia de la psicología*, 46 (1), 42-56.
- Novella, E. (2025). *La clínica de la subjetividad. Psicopatología (estructural) y cultura (contemporánea)*. Valencia: Tirant Humanidades.
- Suay-Matallana, I. (2025). Farmacéutics innovadors. *Circular farmacéutica* 82 (3), pág. 46.
- Suay-Matallana, I., & Van Tiggelen, B. (s.f.). *14th International Conference on the History of Chemistry, Bookg of Abstracts*.
- Suay-Matallana, I., & Van Tiggelen, B. (2025). Letters, analyses and favors: discussing quality

between customs and universities in Spain (1940s-1960s). *14th International Conference on the History of Chemistry*, pág. 69.

- Suay-Matallana, I., González Soler, E., Herrero Cervera, M., Ortiz-Zapater, E., Jiménez Martí, E., Pérez Cremades, D., & García Serna, E. (2025). La clase invertida y docencia online en el Máster en historia de la ciencia y comunicación científica. *Intel·ligència artificial, entorns digitals i metodologies actives.*, pág. 40.

PUBLICACIONS INVESTIGADORS VISITANTS

Francisco Javier Pérez Rodríguez

Francisco Javier, investigador que va realitzar una estada a l'IILP-UV, ens informava recentment que els treballs realitzats al nostre centre l'han dut a publicar els següents articles:

- Pérez-Rodríguez, F., & Donoso-Díaz, S. (2025). La cultura científica en la formación inicial docente: ¿Qué la constituye y cómo se configura? *Investigações em Ensino de Ciências (IENCI)*, 26.
- Pérez-Rodríguez, F., Gómez Ferri, J., & Donoso Díaz, S. (2025). Discourses on Science and Its Teaching in Chilean Pre-service Teacher Education: An Approach to Scientific Culture. *Science & Education*, 27.

GRUP HISTRADCYT

Referència del grup:

GIUV2013-151

El grup de recerca Histradcyt sobre Història de la Traducció Científica i Tècnica (GIUV2013-151) és una estructura de recerca de l'Institut Interuniversitari López Piñero. Els seus membres han participat activament, i de forma destacada, en la configuració de les activitats de recerca, formació i divulgació abans senyalades, així com en la configuració dels recursos bibliogràfics i patrimonials que configuren les fortaleeses principals del centre abans descrit. Les activitats del grup se centren en tres eixos: la recerca pròpiament dita, la seua difusió mitjançant d'articles, l'edició de monografies (14) i l'organització de Jornades biennals amb la finalitat d'establir un fòrum de debat amb membres de la comunitat científica interessats en la Història de la Traducció.

Això ha permès establir lligams amb altre personal investigador de la Universitat de Verona (Itàlia), de Mont-real (Canadà) i de Lió2 Lumière (França) a més d'universitats espanyoles com l'Autònoma de Barcelona, la Complutense, la de Córdoba o la de Salamanca. El grup pertany així mateix a la Xarxa d'Excel·lència FFI2015-68705-REDT LLENGUA I CIÈNCIA. Entre les activitats i recerca del grup dels últims anys destaquen l'edició de quatre volums que recullen part dels estudis presentats en les jornades constituent la continuïtat de les activitats del grup en la difusió de la Historia de la Traducció. Aquest conjunt de publicacions han aparegut amb el títol genèric de Reconstruyendo el pasado de la traducción . L'últim ha estat dedicat a Traducció, Ensenyament i Terminologia (Granada: Comares, 2021). El grup organitza

aquestes Jornades des de 2012 en l'Institut López Piñero cada dos anys. Les properes tindran lloc durant el mes d'abril de l'any 2026, quan organitzarem les VI Jornades Internacionals d'Histradcyt al voltant del tema de “Diccionaris i Traducció (segles XVIII-XX)”

El grup ha publicat recentment dues monografies en línia en 2024. Una en la sèrie monogràfica “Vertere” de la revista “Hermeneus” amb el títol: El papel de la prensa en la divulgación de obras técnicas y científicas francesas traducidas al español (siglos xvii-xx), editat per les professors Julia Pinilla i Brigitte Lépinette, i amb la participació destacada d'altres membres del Grup. Enllaç: <https://www.publicaciones.uva.es/index.php/eduva/catalog/book/2990>.

La segona publicació col·lectiva ha aparegut a la revista de medicina i traducció Panacea@ – Vol. XXV, N.º 60. Segon semestre de 2024 amb el títol “Sinergias entre la historia de la traducción, la ciencia y la política”, editada per les professors Natalia M. Campos Martín i M. Julia Pinilla Martínez. Es pot consultar a <https://www.tremedica.org/panacea/revista-panacea-vol-xxv-n-o-60-segundo-semester-de-2024/>.

Enllaç web del grup:

<https://www.uv.es/historia-traduccion-cientifica-histradcyt/es/grupo-investigacion/ubicacion-contacto/contacto.html>

ESDESOST

Referència del grup:

GIUV2013-071

Descripció de l'activitat investigadora:

Els estudis sobre la relació entre societat i medi ambient (en general) i sobre qüestions de sostenibilitat (en particular), són característicament interdisciplinàries o, més exactament, transdisciplinars. Les raons de la valoració precedent són en síntesi les següents. La investigació de la relació entre medi ambient i societat implica l'anàlisi, d'una banda, dels efectes socials de les alteracions de l'entorn natural i, d'altra banda, de les repercussions sobre el mateix de les transformacions i canvis socials. Es tracta doncs d'un assumpte situat en el llindar entre els dos grans camps de la ciència moderna, les ciències naturals i les socials o humanes, dos camps la separació entre els quals no ha fet més que augmentar des de fa molt temps. Aqueixa condició fronterera suscita immediatament la pregunta per les oportunitats per a una nova aproximació entre aqueixos dos mons que s'han donat l'esquena, així com per les condicions i límits de l'esmentada

aproximació. El biòleg E.O. Wilson ha expressat així la idea: "La connexió d'aquest últim camp [els estudis de sostenibilitat] amb la teoria social pot semblar feble en principi, però no ho és en absolut. L'ambient natural és el teatre on va evolucionar l'espècie humana i al qual la seua fisiologia i el seu comportament estan subtilment adaptats. Ni la biologia humana ni les ciències socials poden tindre un sentit complet fins que les seues visions del món tinguen en compte aquest marc de referència tenaç".

La relació societat-medi ambient es concreta sobretot en la discussió respecte al concepte de sustentabilitat (o sostenibilitat). Aqueixa relació té mediacions diverses. Si comencem per les preguntes més pròpies de l'ecologia humana, es pot plantejar la qüestió relativa a la capacitat de càrrega per a éssers humans (a la població sostenible). Tot i que ha d'haver-hi límits naturals en aquest terreny, és clar que aquests poden ser canviants segons les característiques de les tècniques disponibles: en l'espècie humana, la biologia no és independent de la tecnologia. Una conseqüència d'aquesta (la proliferació d'artefactes irrevocablement associats als cossos humans) té una implicació notable: algunes persones poden tindre prolongacions exosomàtiques molt més grans que unes altres. Entren així en l'anàlisi la desigualtat i el conflicte social: la biologia no és separable de la tecnologia ni de la sociologia ni de la política. D'altra banda, la creença en què l'acció social pot frenar la crisi ecològica depèn de la hipòtesi que l'espècie humana -a diferència de qualsevol altra- és capaç de trobar en el seu entorn fonts de recursos sense explotar-les fins a l'esgotament, és a dir, que l'estructura de necessitats pot regular-se per raons diferents a l'existència o manca de mitjans per a satisfer-les (o, dit d'una altra manera, que les respostes als estímuls ambientals no estan rígidament programades en la dotació genètica dels humans). Ens trobem així en el terreny de la cultura (dels estils de vida i consum, dels valors i també dels mites).

Dins del marc d'un examen general de les relacions entre societat i naturalesa, tots aquests nivells d'anàlisi tenen dimensions rellevants i no poden ser ignorats. És bastant clar, llavors, que cap ciència particular, amb els seus instruments i categories actuals, està en condicions d'abordar totes les facetes d'un objecte de coneixement com aquest. L'alternativa més adequada passa per un intent de compatibilitat mútua sense reduccionismes (sense cap perspectiva disciplinar privilegiada). Això és una mica més que un mer assalt interdisciplinari, però també bastant menys que la reaparició d'una ciència unificada.

Objectius científicotècnics:

- Connectar les dimensions mediambientals, econòmiques i socials de la sostenibilitat, així com llurs projeccions educatives

Línies d'investigació:

- **La sostenibilitat en l'educació formal i no reglada.** Des de fa anys es ve insistint en diferents àmbits en la necessitat de que l'educació preste atenció a la preparació de la ciutadania per tal que pugui fer front a la situació d'autèntica emergència planetària que estem vivint.
- **Transicions a la societat postcarboni.** El concepte bàsic d'aquesta línia de recerca és que la transició cap a una societat 'post-carboni' no es durà a terme només a través de més eficiència energètica o de canvis en les polítiques del govern, sinó que s'hi requereixen profundes transformacions dels estils de vida i els patrons de consum.
- **Introducció de la sostenibilitat en la docència universitària.** La sostenibilització curricular no implica únicament incloure continguts ambientals en el temari de les diferents assignatures, comporta a més una altra sèrie de canvis més globals en la concepció del procés educatiu.
- **Ciència, democràcia i participació ciutadana.** La democratització del coneixement científic és un instrument central en els processos dirigits a garantir la sostenibilitat. Les universitats i els instituts d'investigació de titularitat pública són uns instruments fonamentals en aquest sentit.
- **Avaluació de serveis ecosistèmics i canvi global.** Els serveis ecosistèmics, la contribució directa o indirecta dels ecosistemes al benestar humà, se situen precisament a la interfase entre els dominis biofísic i social.
- **Producció de la ignorància ciutadana, negacionisme científic i solucionisme tecnològic.** Línies d'anàlisi i transformació des de la investigació crítica post capitalista.

Projecte Adaptació al Canvi Climàtic en Barris Desfavorits

Referència del projecte

PID2024-160892OB-I00

Descripció

El projecte investiga la relació entre la segregació socioespacial urbana i l'adaptació al canvi climàtic en grans àrees metropolitanes, amb especial atenció a les respostes socialment innovadores que sorgeixen als barris amb més vulnerabilitat socioambiental. El projecte es desenvoluparà mitjançant l'anàlisi de les quatre principals àrees metropolitanes d'Espanya —Barcelona, Madrid, València i Sevilla— i se centrarà en dos dels principals riscos climàtics en els entorns urbans de la Península Ibèrica: les onades de calor i les inundacions.

Metodologia

Articulació d'una metodologia quantitativa i qualitativa.

Enquesta i anàlisi multivariant a la ciutadania de les quatre àrees metropolitanes, amb dos grups de població diferenciats (residents en barris vulnerables i residents en altres àrees urbanes). Per a identificar el pes explicatiu dels diferents factors de vulnerabilitat, es realitzarà una anàlisi estadística multivariant, assignant a cada barri una sèrie d'indicadors corresponents a diferents factors de vulnerabilitat.

Estudi de cas comparatiu, mitjançant entrevistes i grups de discussió. Amb base en els resultats de l'enquesta, es realitzarà un estudi comparatiu de huit barris vulnerables (dos en cada àrea metropolitana), aprofundint en l'anàlisi de les d'innovació social en cada barri.

Equip investigador

Marc Parés (IP) - UAB

Carlos Delcos (EI) – UAB

Charlotte Fernández (ET) – UAB

Mar Satorras (EI) – IM

Elena Domene (col·laboradora) - IM

Manu Fernández (EI) - UPO

José Manuel Rodríguez (EI) – UV

Sergio Tirado (*ET) – UAM

jose.r.rodriguez@uv.es

ESTADES, CONGRESSOS I SEMINARIS

Ximo Guillem Llobat

L'investigador i director de l'IILP va realitzar una **estada d'investigació a Bilbao el juliol de 2025** per tal de treballar amb els fons conservats a ***l'Archivo Histórico Foral de Bizkaia***.

Va coorganitzar juntament amb **Ignacio Suay** una sessió sobre **“Exchange zones: negotiating quality and safety among universities and industries (1930s-1970s)”** al **14th International Conference on the History of Chemistry** que tingué lloc a **València** i per al qual també va ser membre de la comissió organitzadora local. Ha presentat comunicacions al congrés de la **International Commission for Research into European Food History** celebrat a **Paris** i que portava per títol **Food Safety in Europe XIX-XXI** i al **XVII Congreso de la Asociación de Historia Contemporánea** celebrat a **València**. Amb **Luz Narbona i Francesca Antonelli** organitzava el **cicle de seminaris “Arxius, patrimoni científic i història pública. Els usos del passat en el present”** i ara estan tancant l'organització d'una nova jornada per analitzar la **història pública a arxius i museus** que tindrà lloc el **4 i 5 de febrer** a l'IILP-UV.

Natalia Campos Martín

La investigadora adscrita a l'IILP va participar al **IV Congrés Internacional Traducció i Discurs Turístic (TRADITUR)** que va tindre lloc els dies 29, 30 y 31 de octubre a la Universitat de Córdoba amb la ponència **“Medicina y turismo: nous reptes per a la traducció”**. L'objectiu de TRADITUR es afavorir i presentar els nous estudis que aborden la relació entre literatura, llengua, traductologia i comunicació intercultural en el marc del sector turístic.

Josep Lluís Barona Vilar

El professor Barona ha participat en els següents congressos:

- Anemia tropical y salud pública en Boyacán, Colombia, 1919-1934. I Jornadas de la Red Iberoamericana de Investigación sobre Estudios Sociales de la Salud (RIIESSAL), Madrid, 2025
- La destrucción de una élite médica, cultural y académica. En: La construcción histórica de la salud: saberes, prácticas, experiencias e imaginarios. XIX Congreso de la Sociedad Española de Historia de la Medicina, Madrid, 2025.
- The Health situation of Spain at the end of the Civil War. The Rolla Hill report for the Rockefeller Foundation (August, 1939) ESSHC, European Social Science History Conference, Leiden (Països Baixos), 2025

- El exilio republicano en México: Historia y presente. Jornadas por la memoria democrática del exilio republicano español. Vice-Rectorat de Cultura. Universitat de València, València, 2025
- Médicos y sanitarios valencianos represaliados por el franquismo. Coordinación y presentación de la mesa temática. Presidència i coordinació de la sessió. XIX Congreso de la Sociedad Española de Historia de la Medicina, La construcción histórica de la salud: saberes, prácticas, experiencias e imaginarios. Madrid, 2025.

Ignacio Suay Matallana

El professor Ignacio Suay ha participat en el següents congressos docents i de investigació:

- La clase invertida y docencia online en el Máster en Historia de la Ciencia y Comunicación Científica. II Jornada de Innovación Educativa de la Facultad de Medicina y Odontología, Valencia, 24/01/2025.
- *Letters, analyses and favors: discussing quality between customs and universities in Spain (1940s-1960s)*. 14th International Conference on History of Chemistry, Valencia, 11-14/06/2025.

Enric Novella Gaya

Entre el **1 de juny i el 31 d'agost de 2025** **Enric Novella**, investigador de l'IILP, ha completat una estada de recerca al **Departament d'Història de la Ciència de la Universitat de Harvard (EEUU)** becat per la Generalitat Valenciana i el *Real Colegio Complutense*. Amb el suport de la professora **Elizabeth Lunbeck**, reconeguda especialista en la història de la psiquiatria i la psicoanàlisi, el professor **Novella** ha dut a terme un treball de recerca relacionat amb **l'epistemologia històrica de la psicopatologia i la història cultural del trauma**.

Carmel Ferragud Domingo

Entre el **28 i el 30 de gener de 2026**, l'investigador de l'IILP participarà en el col·loqui internacional **Crisis de Mortalitat a la Mediterrània Occidental Medieval: Fonts, Cicles i Dinàmiques Socioeconòmiques** que tindrà lloc a la Facultat de Lletres de la Universitat de Lleida.

Carmel impartirà la conferència ***Fonts per a l'estudi de les crisis de mortalitat i les epidèmies a la Corona d'Aragó de finals de l'Edat Mitjana (2): els registres de la Cancelleria i altres fonts reials*** i a la taula redona que conclourà el col·loqui.

SEMINARIS I PRESENTACIONS

L'IILP desenvolupa tots els anys cicles de seminaris d'investigació al voltant de la història de la ciència, de la medicina i de la tecnologia, en què participen alguns dels més coneguts especialistes internacionals d'aquests temes. Els seminaris tenen habitualment lloc a la sala de conferències de l'IILP a partir de les 16:30h., però es continuarà celebrant regularment de manera virtual.

També hi ha cicles amb col·laboració amb altres institucions que tenen altres horaris i llocs. Totes les sessions són obertes al públic.

Es recomana consultar la pàgina web de l'IILP: www.uv.es/ihmc on està la informació actualitzada dels seminaris. Com altres anys, qualsevol proposta de seminari o col·laboració serà sempre ben rebuda. Volem agrair a totes les persones que han participat les seves aportacions a la qualitat d'aquest seminaris.

Novembre 2025

Dijous 20 de novembre:

Seminari: Com la vam veure i com la veiem. Els usos públics de la Història i la conquesta d'Amèrica.

Ponent: Nuria Soriano Muñoz, Doctora en Història Moderna per la Universitat de València i professora permanent laboral en el Departament d'Història Moderna i Contemporània de la mateixa institució.

Divendres 21 de novembre:

Seminari: El sentit de la meravella de Pascual Enguídanos.

16:30-17:30 Primera part: projecció del documental: [Enguídanos, l'escriptor que viatjà a les estrelles](#), amb la presentació de la seua directora, Joana Chilet.

17:30-18:30 Segona part: Conferència a càrrec de Pedro Garcia Bilbao.

Desembre 2025

Dimecres 03 de desembre:

Seminari: La formació socio-històrica de la societat de consum a Espanya.

Amb la participació de: Elena Mut, David Muñoz, José Manuel Rodríguez, Luis Enrique Alonso y Fernando Conde. Moderadors: Antonio Santos Ortega, Rafael Xambó y Joan Palomares.

Jueves 18 de desembre:

Seminari: Diplomàcia, ciència i tecnologia: l'estratègia pública del desastre nuclear de Palomares (1966).

Ponent: Clara Florensa, investigadora *Ramón y Cajal* en el Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC-*IMF, Barcelona), doctora en història de la ciència i llicenciada en biologia i en física.

Seminari: Debats i controvèrsies entorn de la terminologia química del segle XVIII: El cas de «oxigen» i «arxícayo»

Ponent: Alberto Rodríguez Lifante, llicenciat en Filologia Hispànica i Doctor Internacional en Lingüística aplicada (Premi Extraordinari de Doctorat) per la Universitat d'Alacant.

Gener 2026

Dijous 15 de gener

Seminari: L'analogia màquina-organisme

Ponent: Lorenzo Baravalle, professor al Departament de Filosofia de la Universitat de València

Dijous 29 de gener

Seminari: Noves fonts i enfocaments per a reflexionar sobre la història de l'ensenyança de les ciències naturals (finals del segle XIX i principis del XX)

Ponent: Wiara Rosa Alcântara (UNIFESP). Modera: Eduardo Galak (Universitat de La Plata)

Febrer 2026

Dimecres 04 i dijous 05 de febrer

Jornades Arxius, museus i història pública: usos del passat a través d'institucions i comunitats

Organitzadors: Francesca Antonelli (Università di Bologna), Ximo Guillem-Llobat (IILP-Universitat de València) i Luz Narbona (IILP-Universitat de València)

Dimecres 04 de febrer a les 17:00: conferència inaugural a càrrec de **Jaume Sastre** (Universitat Autònoma de Barcelona)

Dijous 05 de febrer: sessions temàtiques dedicades a museus i arxius (09:00-13:30) i conferència de clausura de María Montenegro (University of California) (17.00-19:00).

Dimecres 04 de febrer a les 17:00 hores

Cicle memòria democràtica: projecció del documental “Dones de Novembre. Les fosses clandestines del franquisme”, de Óskar Navarro i Sergi Tarín

Organitzador: Joan Lloret Pastor

Divendres 06 de febrer a les 18:00 hores

Presentació de l'edició de Sobre la fuga de ideas i del volum col·lectiu La clínica de la subjetividad al Palau de Cerveró.

Participants: José González Calvo (psiquiatre i especialista en l'obra de Binswanger), Andrés Porcel (psiquiatre i doctor en història de la medicina) i Enric Novella (professor d'història de la ciència a la Universidad de Valencia, investigador del IILP i editor dels dos llibres).

Dijous 12 de febrer a les 16:30 hores

Seminari: La continuïtat d'una política d'Estat: l'exemple del Pla Nacional sobre Drogues (1985-2025)

Ponents: Josep Bernabeu-Mestre i Eva María Trescastro-López, professors de la Universitat d'Alacant i membres del Grup Balmis d'Investigació en Història de la Ciència, Cures en Salut i Alimentació.

Dijous 26 de febrer a les 16:00 hores

Seminari: Ciencia enseñada y cátedras olvidadas: Recuperar el legado histórico del profesorado de Física y Química en España para pensar y orientar la educación científica actual

Ponent: Luís Moreno Martínez.

BIBLIOTECA

La **Biblioteca Historicomèdica “Vicent Peset Llorca”** reuneix fons antics i moderns relacionats amb la història de la ciència, la tecnologia i la medicina. La secció de publicacions d'història conté més d'11.000 monografies, una de les col·leccions de revistes especialitzades més importants en aquesta àrea (moltes consultables en línia) i una sala d'obres de referència amb més de 1.000 títols d'accés directe que ha sigut recentment reorganitzada i, actualitzada amb la compra dels principals manuals, diccionaris, tractats i altres obres de consulta publicades als darrers anys.

El fons antic consta d'uns 20.000 volums, dins dels quals destaquen, per exemple, els donats per Peregrí Casanova, amb una nombrosa col·lecció de textos darwinistes, León Sánchez Quintanar, Enrique Ferrer i Viñerta i la família Peset, la biblioteca de la qual constitueix un dels nuclis essencials de la col·lecció. La biblioteca disposa de més de 3.000 llibres mèdics des dels segles XVI al XVIII, i al voltant de 15.000 llibres dels segles XIX a XXI, a més de col·leccions importants de revistes mèdiques d'aquests períodes.

ULTIMES ADQUISICIONS

A la [web de la biblioteca](#), es pot trobar una pàgina amb les [novetats](#) comprades per la biblioteca

ESTADES 2026 AJUDES BIBLIOTECA VICENT PESET LLORCA

Destinades a investigadors en l'àmbit de la història de la ciència, la tècnica i la medicina per desenvolupar projectes de recerca que facen ús de les col·leccions de la [Biblioteca "Vicent Peset Llorca"](#) i/o el [Museu d'Història de la Medicina i de la Ciència](#) de [l'Institut interuniversitari López Piñero](#) de la Universitat de València (IILP-UV)

Amb aquestes ajudes cinc investigadors i investigadores faran estada en l'Institut Interuniversitari López Piñero per tal de fer recerca a la biblioteca i col·laborar a diferents tasques d'investigació de l'IILP:

1. Eduardo Godoy (Universitat Andrés Bello, Xile)

Configuraciones epistémico-sensoriales frente a la insalubridad urbana durante el siglo XIX en Europa y América.

2. Lorenzo Lepoirere (Universitat de Bari, Itàlia)

The echo of Lombrosian theories in the study of criminality and mental alienation in Spain between the end of the nineteenth century and the beginning of the twentieth century

3. Mariah Freitas

El projecte explora els usos històrics de conceptes com defensa vegetal i sanitat vegetal en contextos hispano parlants que es semblen al terme anglès *crop protection*.

4. Juan Carlos García Reyes (Universitat Complutense de Madrid)

Pere Mata i Fontanet (1811-1877) en la construcció social y cultural de la medicina forense en la España liberal

5. Stefano Tomassetti (Università degli Studi del Molise, Itàlia)

Prisons and Medicine in Early Modern Italy and Spain.

MUSEU

Durant el **curs 2025-2026**, el **Museu d'Història de la Medicina i de la Ciència** continua desenvolupant el seu treball en tres eixos principals: **Conservació, Investigació i Educació**.

Entre octubre de 2024 i novembre de 2025 el Museu va acollir el projecte **Física Cíborg**, finançat per la *Fundación Española para la Ciencia y Tecnología* i coordinat per Josep Simon i Anxo Vidal. Un dels resultats del projecte és l'exposició **Cossos-Instruments. Cíborgs**, comissariada per **Anxo Vidal**, que amplia i renova l'exposició permanent **"Ciència i Societat"**. L'exposició es pot visitar des de novembre de 2025 a l'espai expositiu permanent de l'**Institut interuniversitari López Piñero – seu València**.

En el marc d'aquest projecte s'ha desenvolupat també una línia de vídeos divulgatius, coordinats per Anxo Vidal que se centren en instruments científics de la col·lecció. Es poden consultar a <https://www.youtube.com/@FísicaCíborg/shorts>

Durant 2026, amb finançament del **Vicerektorat de Cultura de la Universitat de València** es planifica la producció d'una desena de vídeos addicionals en aquest canal.

Entre octubre de 2025 i gener 2026, s'ha avançat de manera rellevant en la catalogació de les col·leccions d'instruments i registres científics del Museu gràcies al treball de **Sofia Otero Ugobono**, màster en història de la ciència i comunicació científica i Dra. en física, amb la incorporació de al voltant de **300 noves fitxes descriptives** a la base de dades del Museu, que es pot consultar com sempre a: <https://instruments.uv.es/en/comicdb/BuscaFichas.php>

El **Museu d'Història de la Medicina i de la Ciència** compta també amb una sèrie de col·leccions arxivístiques, recollides pel seu personal al llarg de la seva història, que remunta a **1974**. Moltes d'aquestes col·leccions no disposen de catàlegs i en omissió del seu deure d'acollir col·leccions d'alt valor patrimonial, no han sigut acceptades de moment

en el marc de les col·leccions de la **Biblioteca “Vicent Peset Llorca”**. Entre aquestes estan alguns dels arxius clínics de **Vicente Peset Llorca**, els fitxers d'entrada de pacients del **Servei de Dermatologia y Sifilografia de l'Hospital Clínic**, o la col·lecció **Gómez Ferrer**. Aquestes col·leccions estan en procés de catalogació per part de **Josep Simon i Marina Piedrahita Amorós**, màster en història de la ciència, guia al Bioparc i una de les coordinadores del programa **VALciÈNCIA**.

Durant el **curs 2025-2026**, com a **responsable del Museu d'Història de la Medicina i de la Ciència**, **Josep Simon** ha contribuït a la preparació d'un **Reglament de Col·leccions i Museus universitaris**, coordinada per la **Direcció de Patrimoni de la Universitat de València**.

Donacions

- Família del Dr. Vicente Chuliá Campos (maletí de reanimació per a medicina d'emergències)
- Dra. Amparo Juan (tensiòmetres)
- Sebastián Batllés (llibres i prospectes de medicaments)
- Laboratori d'electromagnetisme, Facultat de Física, Universitat de València (trasllat d'instruments de la col·lecció)

Préstecs

- Exposició "[Higiene pública: La societat com a cos malalt](#)". Centre Cultural La Nau, Universitat de València.
- Obra de teatre "[Sabbath. El metge de València](#)". Centre Cultural La Nau, Universitat de València.

- Col·laboració i assessorament per al projecte “Dispositivos quiméricos/Historias alternativas” finançat per la FECYT, desenvolupat per la Facultat de Belles Arts de la Universitat Miguel Hernández amb col·leccions científiques de la Universitat de València i la Universitat Politècnica de València, amb una exposició programada al Centre Cultural la Nau en 2026.

Exposicions

- [Menjars de la Terra El legado gastronómico de González Pomata](#). Sala José Puche. Institut interuniversitari López Piñero. 08/07/25-21/11/26.
- [Cossos-Instruments. Cíborgs](#). Sala d'exposicions permanent. Museu d'Història de la Medicina i de la Ciència. Institut interuniversitari López Piñero. Des del 31/10/2025.
- [Darrere de la pell. La imatge com a cos en construcció](#). Sala José Puche. Institut interuniversitari López Piñero. 18/12/25-15/02/26.

Visites guiades

Des del Museu d'Història de la Medicina i de la Ciència s'impulsa el treball de musealització i patrimonialització de la ciència, la tècnica i la medicina a través de diversos programes educatius, en el marc del qual es treballa directament sobre les col·leccions del Museu i els espais històrico-científics amb els quals està connectat. Entre aquests cursos s'inclouen:

- El mòdul “Cultura Material de la Ciència”, al Màster de Historia de la Ciencia y Comunicación Científica (UV-UMH-UA)

- Els cursos “VALciÈNCIA: Rutes d’Història de la Ciència per la Ciutat de València” i “Més VALciÈNCIA: Combats per la Història a la Ciutat de València” del programa Nau Gran en Obert.

– Rutes d’història de la ciència a la ciutat de València –

Els instituts d’ensenyament secundari i altres grups interessats en visitar les col·leccions poden contactar a visites.guiades@uv.es Telf: 96 353 10 76

Més informació a:

- <https://www.uv.es/fundacio-general-voluntariat-cultural/ca/activitats.html>
- <https://www.uv.es/uvweb/cultura/ca/patrimoni-cultural/visites-guiades-1285873386229.html>
- <https://www.uv.es/ihmc>

Voluntariat

Qualsevol persona interessada en ser voluntària cultural de la Universitat de València pot contactar a voluntariat.cultural@uv.es

Veure: <https://www.uv.es/fundacio-general-voluntariat-cultural/ca/ser-voluntari/condicions-generals.html>

ENSENYAMENT I DIVULGACIÓ DE LES CIÈNCIES

L’IILP ofereix nombrosos recursos per a tots els nivells de formació dins de l’ensenyament de les ciències, tant de primària i secundària, com universitari o de formació del professorat. Els recursos de la biblioteca són habitualment emprats per part del professorat interessat a fer servir la història dins de l’ensenyament de les ciències. Les exposicions disposen habitualment de guies educatives a l’abast del professorat que vol visitar-les amb els seus estudiants. També acull a professorat convidat que vol fer recerca educativa amb les fonts d’aquesta institució. Els professors de l’IILP imparteixen cursos de formació d’història de la ciència dins dels màsters de formació del professorat.

Dins d’aquesta línia, han estat organitzades més de deu [jornades matinals](#) de formació destinada al

professorat. La primera sessió fou el mes d'abril de 2016 amb el tema: **“Ciència, història i gènere”**, la segona al mes de novembre de 2016 amb el CEFIRE, l'institut Lluís Vives de València i el tema central: **“Els instruments científics”** (amb Alfons Zarzoso, Museu d'Història de la Medicina de Catalunya). La tercera matinal va ser realitzada en maig de 2017 al voltant del tema **“La ciència en acció”** (amb la participació d'Eduard Aibard, UOC). L'objectiu principal fou promoure la discussió respecte als mites del mètode de la ciència a partir dels estudis d'història i sociologia de la ciència. La V matinal d'història de la ciència tingué lloc els dies 1 i 2 de març de 2019 sobre el tema: **“150 anys de la taula periòdica: Passat i present de les aules de ciències”** en què participà Enrique Perdiguerro (Universitat d'Alacant). La VI Matinal (amb Luis Moreno) va tindre lloc a Alacant al febrer de 2020 amb centre d'atenció fonamental els **Museus de ciència com altres espais d'aprenentatge de les ciències**. Es va tractar la cultura material de la ciència, del patrimoni científic, les diferents tipus d'exposicions, les guies didàctiques, etc. Amb l'objectiu de crear un grup de treball i una llista dels principals museus de ciència del nostre entorn per tal de millorar el seu aprofitament didàctic. La VII Matinal **“Humanitats digitals i ensenyament de les ciències”** es va realitzar els dies 26-27 de febrer i 5 de març de 2021, la VIII Matinal d'Història i Ensenyament de les Ciències **“Itineraris educatius d'història de la ciència en la ciutat”**, els dies **18-19 i 25-26 de febrer de 2022**, l'any **2023** es va organitzar la **IX Matinal “Ciència i cinema”**, el **2024** la **X Matinal “Renovació Pedagògica: Passat i present”**, i el **2025** la **XI Matinal “Catàstrofes artificials”**.

Les [sessions](#) disposen d'un dossier de materials i una llista de recomanacions bibliogràfiques per a continuar estudiant el tema. L'objectiu final és la consolidació d'un grup de treball, amb objectius de més llarga durada.

Les persones interessades en qualsevol d'aquestes activitats relacionades amb la història i l'ensenyament de les ciències poden connectar amb la direcció del centre: ximo.guillem@uv.es. L'IILP organitza cursos d'història i divulgació de la ciència dirigits a les persones majors amb col·laboració amb la [Nau Gran](#). També s'organitzen itineraris científics per la ciutat de València.

XII Matinal d'Història i Ensenyament de les Ciències, 2026, IILP-UV

20, 27 i 28 de febrer

Anthony Synnott, un dels pioners dels estudis sobre els sentits, considerava que l'olfacte era un “poderós bruixot”, en particular pel que fa a la memòria i les emocions. Tan sols una lleu ensumada ens transporta a través d'anys, activa les memòries inesperades i oblidades. No hi ha cap dubte que les aromes juguen en les nostres vides i en els nostres contactes socials un paper important. Però tampoc hauríem d'oblidar la seua funció en els processos cognitius. Encara que l'olfacte ha sigut històricament infravalorat —igual que el gust i el tacte, relegats a sentits “menors” en la jerarquia aristotèlica—, el seu paper en la història i en la ciència és innegable. L'objectiu de la XII Matinal d'Història i Ensenyament de les Ciències és emfatitzar la importància de l'olfacte en la història en general i en particular en la història de la ciència. Rastrear el “gir olfatori” dels últims anys a través de diverses disciplines pot contribuir als nostres coneixements del passat i a pensar la manera d'ensenyar ciència en l'actualitat. Les activitats de la matinal exploren els paisatges i memòries olfactoris en diferents espais i escenaris de la ciència: ens condueixen als jardins botànics, laboratoris alquímics, apotecaries, i altres espais públics. Una vegada més, es posen en qüestió les jerarquies precedents, convidant-nos a explorar mirades innovadores i cada vegada més complexes sobre la història. Les Matinals d'història de la ciència són trobades anuals de diàleg entre l'experiència professional del professorat d'ensenyament secundari, i la recerca en història de la ciència, la tècnica i la medicina, i en didàctica de les ciències. Fomenten reflexivament la fertilització recíproca i col·laborativa de història, didàctica, i saber i pràctica educativa. Aquestes trobades són organitzades per l'Institut Interuniversitari López Piñero (IILP) i la Unitat de Cultura Científica i de la Innovació (UCC+I) de la Universitat de València.

Col·labora el Servei de Llengües i Política Lingüística de la Universitat de València.

Programa:

20 de febrer, 17:00, IILP-UV

Sabors i olors de la xocolata (taller), Marta Manzanares Mileo, UAM, Madrid

És possible recrear el passat culinari? Els sabors, les textures i les olors difícilment deixen petjades en les fonts documentals i visuals, la qual cosa planteja un repte fonamental per a la història de l'alimentació. Aquest taller pràctic proposa reflexionar sobre la recreació culinària com a mètode d'investigació històrica. A partir de la preparació i degustació d'una recepta de xocolata del segle XVII, explorarem la dimensió sensorial, social i performativa de la seua elaboració, i reflexionarem sobre les possibilitats i les limitacions d'aquest enfocament. El taller convida a pensar la cuina com un espai privilegiat per a poder acostar-nos a l'experiència històrica a través del cos, els sentits i la pràctica, més enllà de la lectura de les receptes.

27 de febrer, 17:00, IILP-UV

Olfacte: Història i Ciència (José Ramón Bertomeu Sánchez, Jana Černá, IILP-UV)

Jana Černá, El sentido olvidado: introducción a la historia cultural del olfato

La ponencia demuestra que el olfato, considerado un sentido menor en las clasificaciones tradicionales, es en realidad una clave fundamental para la memoria, las emociones y la cultura. Lejos de ser solo una función biológica, el olfato y los aromas han servido históricamente para curar, clasificar, recordar e incluso excluir y juzgar moralmente a personas y sociedades enteras. Desde perfumes sagrados y remedios médicos hasta olores asociados al pecado y la pobreza, los olores han configurado jerarquías sociales, paisajes urbanos y choques culturales entre mundos distintos. Explorar la historia del olfato permite comprender que lo que huele bien o mal nunca ha sido universal, sino profundamente histórico y cultural, y que aquello que respiramos cada día también moldea quiénes somos y cómo entendemos el mundo.

José Ramón Bertomeu Sánchez, L'olor de la sang: Proves, ciència i justícia

Amb aquesta presentació revisarem el caràcter canviant de nassos i olors dins del context no menys canviant del dret i la medicina legal del segle XIX. Els diversos paisatges olfactoris de tribunals i laboratoris permetran reflexionar respecte a la producció de proves pericials mitjançant el sentit de l'olfacte. També permeten investigar els canviants valors epistèmics atribuïts a les olors i la seva fiabilitat dins dels laboratoris, la salut pública i les investigacions criminals. Amb el cas de diferents episodis sorprenents, que podrien ser punt de partida per a crear situacions d'aprenentatge, revisarem aspectes de la història dels sentits connectats amb

vells i nous temes de la història de la ciència, la tecnologia i la medicina". Més detalls: <https://sabersenaccio.iec.cat/lolor-de-la-sang/>

28 de febrer, 9:00, IILP-UV

Olors, sabors i textures d'una flora medicinal de la mediterrània (José Pardo Tomás, IMF, Barcelona)

Tractarem de tres coses. De com mig millar de plantes, certes parts d'animals i algun producte mineral, de la Mediterrània i l'Orient Mitjà es mobilitzaren per fer front a les malalties de la gent. De com aquest arsenal de remeis medicinals es va multiplicar a partir de l'expansió de l'Islam, primer, i de les potències colonials europees, després. I de com els olors, els sabors i les textures d'aquests productes de la natura varen ser el fonament per a construir un coneixement racional sobre les seues propietats curatives.

28 de febrer, 11:30, IILP-UV

Plantes aromàtiques (taller). Ginkgo Educación, **Jardí Botànic**

Es proposa un recorregut sensorial i divulgatiu al voltant de les plantes aromàtiques i medicinals. Durant l'activitat es realitzarà una visita guiada al jardí botànic, on s'identificaran diferents espècies i s'explicarà la seua importància històrica, científica i cultural.

Al taller s'abordarà el paper de les aromes, els seus usos tradicionals en la medicina, la higiene i els rituals, així com una introducció als principis actius i als mètodes bàsics d'extracció d'aromes. Com a part pràctica, les i els participants elaboraran una bosseta de plantes seques aromàtiques, combinant diferents espècies i aprenent sobre les seues propietats, per a emportar-se una experiència aplicada que connecta ciència, memòria i sentit de l'olfacte.

Ponents:

José Pardo-Tomás es va doctorar en Història de la Ciència a la Universitat de València i des del 2006 és investigador científic a la Institució Milà i Fontanals de Recerca en Humanitats (CSIC, Barcelona). Desenvolupa dues línies de recerca principals: els sabers i pràctiques sobre la història natural i la medicina, amb especial èmfasi en les relacions entre àmbits colonials i metropolitans durant els segles XVI i XVII; i la història de les col·leccions naturalístiques y anatòmiques des del segle XVI fins a l'actualitat, els seus espais (gabinets, jardins, teatres, museus...), actors i actrius i les seues xarxes de comunicació (viatges, correspondència, acadèmies i societats, publicacions, ensenyament...). El seu darrer llibre (co-editat amb

Elisa Andretta) és *Dioscórides ante el mundo. Usos plurales de un 'libro-laboratorio' en la Edad Moderna* (Madrid, CSIC, 2025).

José Ramón Bertomeu és catedràtic d'Història de la Ciència en la Universitat de València i membre de l'Institut Interuniversitari López Piñero. Format inicialment en Química, es va doctorar en Història de la Ciència amb una tesi sobre les polítiques científiques napoleòniques i els intercanvis científics entre Espanya i França al començament del segle XIX. Ha realitzat estades d'investigació en institucions com Yale, Harvard, el Max-Planck-Institut für Wissenschaftsgeschichte i el Science History Institute de Philadelphia. La seua investigació se centra en la història social i cultural de la ciència, especialment en la toxicologia. Entre els seus llibres recents destaquen *Tóxicos: Pasado y presente* (Barcelona, Icaria, 2022) i juntament amb Carmel Ferragud *Entre venenos Crímenes y castigos desde la Edad Media hasta la actualidad* (València, Bromera, 2023). Es editor del manual d'història de la ciència *Sabers en acció: Una nova història de la ciència, la tecnologia i la medicina*: <https://sabersenaccio.iec.cat/>.

Marta Manzanares Mileo és investigadora contractada Ramón y Cajal en la Universitat Autònoma de Madrid. És Doctora (cum laude, menció internacional) i Llicenciada en Història per la Universitat de Barcelona, i Màster europeu en Història i cultura de l'alimentació per la Universitat de Barcelona, la Université François Rabelais de Tours i la Università di Bologna. Entre 2020 i 2022 va gaudir d'una Marie Skłodowska-Curie Individual Fellowship en la Universitat de Cambridge amb el projecte SWEET. La seua investigació se centra en la història de l'alimentació en l'Edat Moderna, en particular del sucre, amb una especial atenció en les seues dimensions socials, culturals i de gènere.

Jana Černá és doctora en Història de la Ciència i doctora en Filosofia per la Universitat de Bohèmia Occidental. Ha sigut professora i investigadora en aquesta universitat, investigadora en la Universitat Carolina de Praga i Marie Curie Fellow en el CCHS (CSIC, Madrid) i la UNAM (Mèxic) amb el projecte HISPANEMA (2019–2022), així com John Carter Brown Fellow (Brown University, 2023) amb el projecte *The Olfactory Memory of the Mexican Flora and European Sensibilities*. Actualment és ajudant doctora en el Dept. d'Història de la Ciència i Documentació de la UV i investigadora del IILP, UV. La seua investigació se centra en la història natural, la matèria mèdica i la filosofia natural dels segles XVI i XVII, especialment en l'àmbit iberoamericà i les seues connexions amb Europa central. Ha coeditat, juntament amb Juan Pimentel i Angélica Morales, el llibre *La memoria de los sentidos: El Nuevo Mundo y los sentidos menores* (CDMX,

Siglo XXI Editores, 2024) i actualment prepara el llibre monogràfic *The Invisible Empire: The Hidden Lives of American Natural Curiosities in Early Modern Central Europe*.

Ginkgo Educació és una organització educativa especialitzada en educació ambiental i formació científica per a tots els públics. Ofereix tallers, cursos i activitats didàctiques sobre naturalesa, ciències i medi ambient, tant presencials com en línia, adaptats a diferents nivells educatius i edats. Des de 1999 treballa també en col·laboració amb el Gabinet de Didàctica del Jardí Botànic de la Universitat de València, gestionant activitats educatives i divulgatives, i desenvolupa accions formatives per a escoles, famílies i adults amb una perspectiva científica i creativa.

SABERS EN ACCIÓ

Sabers en acció és una publicació periòdica (ISSN: 2696-743X) d'humanitats digitals desenvolupada per la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica i l'Institut Interuniversitari López Piñero (UMH-UA-UJI-UV) dedicada als estudis històrics i socials sobre ciència, tecnologia, medicina i medi ambient. El manual electrònic ofereix relats curts de presentació general dels diferents temes, amb un propòsit didàctic i sòlidament fonamentats en la investigació històrica i una llarga bibliogràfica que permet continuar la investigació dels assumptes tractats. Els temes i l'aproximació ofereixen vies de fugida dels relats hegemònics basats en grans genis, biaixos de gènere, trajectòries de progrés i imatges eurocèntriques.

El manual "Sabers en acció" està pensat en diversos volums. El primer volum és cronològic (<https://sabersenaccio.iec.cat/periodes/>) i presenta diferents períodes històrics amb cinc capítols curts organitzats al voltant del relat d'una biografia, un objecte, un experiment, un espai o una qüestió historiogràfica. El segon volum és temàtic (<https://sabersenaccio.iec.cat/temes/>) i, sempre amb capítols curts i cinc entrades per secció, tracta temes rellevant a la recerca històrica actual com, per exemple, "Perspectives de gènere", "Sabers experts", "Pluralisme mèdic", "Ciència i religió", "Públics", "Ciència i llengua", "Tecnologies en acció", "Medicina, bogeria i societat", "Medi ambient", "Alimentació i salut" i "Espais i llocs", "Cultures visuals" "Controvèrsies", "Ciència i literatura", "Cultura material", "Epidèmies", "Geografies", "Medicaments i salut", "Llei", "Energia". A més a més, hi ha un volum dedicat les tècniques de treball, les fonts d'informació i la historiografia (<https://sabersenaccio.iec.cat/relats-i-fonts/>) i també altre volum amb entrades de temes lliures (<https://sabersenaccio.iec.cat/estudis/>).

L'equip de redacció està integrat per personal investigador i professorat de l'Institut Interuniversitari López Piñero (IILP) i la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica (SCHCT), així com per especialistes d'altres institucions acadèmiques i centres de recerca dedicats a la història de la ciència, la tecnologia i la medicina. Tots els capítols són publicats en català i castellà i està prevista la seva traducció a l'anglès (les 50 primeres entrades ja han estat traduïdes).

Tots els textos i les imatges són accessibles de forma lliure i gratuïta al portal <https://sabersenaccio.iec.cat/>

A les xarxes socials: <https://twitter.com/sabersaccio>

@sabersaccio

#Sabenac

PROFESSORS CONVIDATS I ESTUDIANTS RESIDENTS

L'IILP ofereix la possibilitat de realitzar estades temporals a persones de la comunitat acadèmica (professorat i estudiants) que voldria desenvolupar recerca dins del terreny de la història de la ciència, de la medicina i de la tecnologia, o col·laborar amb els nostres programes de divulgació de la ciència, patrimoni científic i museologia. Aquest programa ofereix la possibilitat de disposar d'un espai temporal a la seu de l'IILP (Palau Cerveró), amb els recursos informàtics del centre i l'accés a tots els recursos d'investigació del centre, així com la col·laboració, si escau, a les activitats de recerca i divulgació que puguem definir segons el cas particular.

Les persones interessades a fer una estada temporal a l'IILP han d'enviar una proposta amb el seu CV en què s'indiquen les dates de la seua estada i el programa de treball que desenvoluparien. Els estudiants de màster i doctorat han d'afegir-hi les dades de la persona membre de l'IILP que tutoritzarà la seua recerca i estada al centre. Les sol·licituds han d'enviar-se almenys un mes abans de l'inici de l'estada, durant qualsevol moment de l'any, i adreçades al director de l'IILP Ximo Guillem (ximo.guillem@uv.es). El claustre de l'Institut resoldrà periòdicament aquestes sol·licituds. Aquestes estades poden compaginar-se amb qualsevol tipus de beques i ajudes.

Actualment, a l'IILP-UV tenim com a **Personal Investigador en Formació Predoctoral** a:

- **Sofiya Kamalova**
- **Luz María Narbona Medina**
- **Inés Pérez Gopar**

MÀSTER I DOCTORAT

L'IILP organitza programes de màster i doctorat relacionats amb la història i la comunicació de la ciència, dins del qual participen tres universitats: la Universitat de València, la Universitat Miguel Hernández d'Elx i la Universitat d'Alacant. Són programes semipresencials que fan servir tots els recursos de les noves tecnologies de la comunicació, i atrauen estudiants de diferents punts del món. Al juny i setembre de 2024, els estudiants de l'última edició de màster van presentar de manera brillant els seus treball finals de màster.

Les activitats, a més de les característiques pròpies dels programes, són descrites de forma actualitzada en la pàgina: <http://www.historia-ciencia-comunicacion.org/>

El seu objectiu és la formació de personal investigador en història de la ciència, amb bones habilitats en la comunicació científica, i de persones de l'àrea de la pràctica i la investigació en comunicació de la ciència, amb sòlids coneixements en els temes, mètodes i tècniques de la recerca històrica. La integració dels programes de Màster i de Doctorat permet a les persones graduades completar tota la seva formació de postgrau en un mateix programa formatiu, i poden així aconseguir el grau de doctor o doctora en un termini de quatre a cinc anys.

Els coordinadors del màster són els professors Antonio García Belmar (UA) (belmar@ua.es), Eduardo Bueno Vergara (UMH-IILP) i Ignacio Suay Matallana (UV-IILP) (Ignacio.suay@uv.es).

Jonathan Bustos ha finalitzat les pràctiques extracurriculars vinculades al [Màster oficial interuniversitari en Història de la Ciència i Comunicació Científica](#). Entre desembre de 2024 i febrer de 2025 ha realitzat les seues pràctiques en l'Institut Interuniversitari López Piñero-Seu UV i ha contribuït de manera notable a diferents activitats com:

<https://www.uv.es/uvweb/institut-universitari-historia-medicina-ciencia-lopez-pinero/ca/noticies/finalitzacio-practiques-extracurriculars-master-jonathan-bustos-1285923348040/Novetat.html?id=1286421438347>

El coordinador del programa de doctorat és el professor Enric Novella (UV-IILP). (Enric.novella@uv.es)

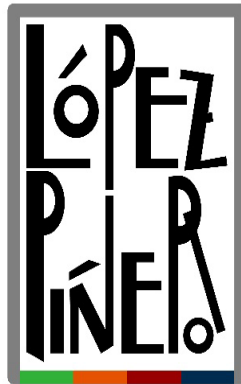

DIFUSIÓ I COMUNICACIÓ

Les activitats de l'IILP poden ser seguides mitjançant les pàgines següents:

- Pàgina web de la seu de la Universitat de València: <http://www.uv.es/ihmc>
- Pàgina web de la seu de la Universitat Miguel Hernández: <http://iilp.edu.umh.es/>
- Facebook: <https://goo.gl/PKghuU>
- You tube: https://www.youtube.com/channel/UCzrLMEjcY3jTurZBfV7OGcg/featured?view_as=subscriber
- Llista de difusió: difusio_ihmc@llistes.uv.es. Per afegir el vostre email a la llista envieu un missatge a listserv@llistes.uv.es amb el text “subscribe difusio_ihmc Nom_Cognoms”

INSTITUT
INTERUNIVERSITARI

IHMC²

BUTLLETÍ DE NOTÍCIES DE L'INSTITUT INTERUNIVERSITARI LÓPEZ